

Mars Cramer

(1928-2014)

De geboorte van de econometrie vond plaats in de jaren dertig van de vorige eeuw. Nederlanders hebben hieraan een belangrijke bijdrage geleverd, en drie van hen in het bijzonder. Tinbergen schonk ons de operationele modellen van een nationale economie, Theil droeg bij aan de opzet van een econometrische methodologie. De derde in dit trio van markante en intelligente persoonlijkheden was J.S. Cramer – beter bekend onder zijn dispuutnaam Mars. Hij was een zeer onafhankelijke geest en had, met zijn bijzondere schrijftalent en ervaring als redacteur van het roemruchte studentenblad *Propria Cures* makkelijk schrijver kunnen worden. Toch koos Mars die weg niet. Na enige jaren bij het Centraal Planbureau vloog hij uit naar eerste klas-onderzoekscentra in Cambridge en Parijs. De stap naar het buitenland was in die tijd voor de sterk op Nederland gerichte beoefenaars van de economische wetenschap een bijzondere. Hij stortte zich daar in het consumentenonderzoek op micro-data. Toentertijd was ook dat vrij uniek, omdat er nauwelijks data waren, en de econometrische methodologie nog ontwikkeld moest worden. Zijn proefschrift, verdedigd in Amsterdam in 1961, was een van de eerste studies op dit gebied die de tand des tijds heeft doorstaan. Hij werd in 1962 benoemd tot hoogleraar Econometrie op de voor hem aan de UvA ingestelde leerstoel. Samen met professor De Wolff ontwikkelde hij daar de studierichting Econometrie.

De eerste ondergetekende was een van de eerste afgestudeerden van deze richting en zijn eerste student-assistent. De tweede was zijn laatste assistent, ditmaal bij SEO Economisch Onderzoek, waar Mars tussen 1985 en 1992 directeur was. Hij onderscheidde zich in veel opzichten van het prototype van de Nederlandse hoogleraar. Zo was hij heel toegankelijk voor studenten en besteedde hij veel tijd aan de begeleiding. Hij was wel zeer kritisch, maar dat was acceptabel omdat hij nog het meest kritisch was op zijn eigen werk. Het was vaak lastig om hem te verleiden op te treden als co-auteur, zelfs van stukken waaraan hij zelf een flink deel bijdroeg. Hij was bescheiden en sowieso werd elk stukje werk gepolijst. Cramer dacht niet aan de lengte maar slechts aan de kwaliteit van zijn al met al indrukwekkende publicatielijst. Zijn voornaamste bijdragen zijn naar ons idee zijn boeken. Naast zijn proefschrift gaat het dan om zijn onorthodox en toegankelijk geschreven *Empirical econometrics*. Dit boek was voor vele generaties studenten een leidraad en een eye-opener. Aan de hand van de eigen ervaring van de auteur, in zijn geval dus altijd zeer prak-

tijk-relevant, wordt de lezer meegenomen in het onderzoek. Het boek heeft significant bijgedragen aan het wereldwijd tot bloei komen van de empirische micro-econometrie. Met empirische econometrie bedoelen we het onderzoek naar concrete problemen met 'echte' data, dit in tegenstelling tot ontwikkelingen van methodologie als *l'art pour l'art*, zonder oog voor toepassingen op reële problemen. In 1989 geeft de Cambridge University Press Cramers *Econometric applications of maximum likelihood methods* uit. Als een van de eersten kreeg de jongste ondertekenaar van dit stuk hieruit les (van de auteur zelf!). Dit werk geeft toegepaste econometris-

ten het rijke en comfortabele gevoel dat praktische toepassingen die niet-standaardmodellen vereisen, ook gewoon geprogrammeerd en geschat kunnen worden. Mars heeft zich ook steeds ingezet om de toepassingen van discrete econometrie toegankelijk te maken voor anderen. Met *The logit model: an introduction for economists* (1991) doet hij dit voor economen en met *Logit models from economics and other fields* (2003) nog breder.

In zijn laatste jaren – hij was toen al over de tachtig (!) – vlamt zijn productie nog eens op met als thematiek nu vooral leven en dood. Zo publiceert hij in 2010 nog een artikel in *Human Biology*, waarin hij met een co-auteur beziet of er een verband is tussen het dieet van de moeder tijdens de zwangerschap en het geslacht van de daarna geboren baby's. Hij doet dit op basis van data verzameld in de hongerwinter van 1944. Een verband kan echter niet worden aangetoond. Dit was typisch Cramer, nieuwsgierig, origineel, fantasierijk, eerlijk. Hij pleitte ook altijd voor meer publicatie van zogenaamd 'mislukte' onderzoeken, ook in *ESB*, om een fair beeld te krijgen van de voortgang der wetenschap.

Naast zijn hoogleraarschap was Cramer lid van de eerste Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (1972–1977) en vanaf 1983 lid van de Koninklijke Academie van Wetenschappen. Tevens schreef hij bijdragen voor onder andere het *Hollands Maandblad* onder het pseudoniem Sam Koek. Mars was een markante persoonlijkheid, nog vrijwel dagelijks op de faculteit en in nauw contact met collega's en studenten. Hij was een leermeester en voorbeeld voor velen, en een trouwe vriend. We zullen hem missen.

BERNARD EN MIRJAM VAN PRAAG

Emeritus universiteitshoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam (UvA)
 respectievelijk hoogleraar aan de UvA en aan de Copenhagen Business
 School

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.